

DEN DIGITALE ALLIANCE

Forstå den digitale infrastruktur

Forord

Den Digitale Alliance vil med denne publikation – i samspil med den ledsagende explainer-video – danne afsæt for en styrkelse af den strategiske dialog hos folkebibliotekernes biblioteksledere og -chefer om det sammenhængende digitale bibliotekskompleks.

Publikationen har til formål at formidle en række komplekse sammenhænge og grundforståelser relateret til biblioteksvæsnets digitale infrastruktur, bibliotekssystemer, brugergrænseflader mv. med henblik på at skabe overblik og forståelse over et felt, som udgøres af mange forskellige aktører, leverandører og fælles løsninger.

Det er håbet, at du med denne publikation i hånden vil få et overblik og dermed føle dig bedre rustet til at indgå i drøftelser om fremtidens løsninger og vigtige prioriteringer i vejen frem mod et endnu stærkere digitalt bibliotek til danskerne. Støder du på noget i publikationen, der kræver yderligere forklaring, finder du bagerst i hæftet en række ordforklaringer med uddybende beskrivelser af forkortelser, vigtige begreber mm.

Vær opmærksom på, at illustrationerne og beskrivelserne er et øjebliksbillede af infrastruktur og indhold. De udgør desuden en forenkling af en kompleks digital infrastruktur. Fravalg er derfor foretaget.

Den Digitale Alliance, februar 2024

- 04 Om Den Digitale Alliance
- 06 Det digitale landkort
- 08 Den fysiske bogs rejse
- 10 E-bogens rejse
- 12 Udgifter til den digitale infrastruktur
- 14 Indflydelsesmuligheder
- 16 Kort om bidragsyderne i den digitale infrastruktur
- 23 A til Å – Ordliste & uddybende forklaringer

Om Den Digitale Alliance

Den Digitale Alliance har et ønske: Vi vil i fællesskab styrke den digitale sammenhængskraft og innovation i væsnet til glæde for danskerne.

KOMBIT, Det Digitale Folkebibliotek, Det Kgl. Bibliotek, Bibliotekschefforeningen og Centralbibliotekerne er rykket tæt sammen med én vigtig fælles ambition om at sikre det brede og gode engagement i og samarbejde om vores sammenhængende digitale bibliotek nu og fremover gennem fælles dialog i væsnet.

Med alliancen har vi fokus på de fælles samtaler og de fælles løsninger. Vi ønsker at sætte denne dagsorden øverst hos folkebiblioteksledere landet over, fordi vi ved, vi er afhængige af hinanden for at lykkes. Vi håber derfor, at alle chefer og ledere vil prioritere at deltage i de samtaler og møder, der vil blive indbudt til, så vi i en fælles bevægelse kan sigte efter sammen at lave det bedste digitale bibliotekstilbud.

Men for nu – *god læselyst.*

DEN DIGITALE ALLIANCE

- **Alliancen** leverer indblik i og overblik over det digitale felt for at sikre et højt vidensniveau hos alle interessenter og aktører.
- **Alliancen** inviterer til fælles drøftelser af muligheder ift. funktionalitet, indhold og tiltag i vores digitale infrastruktur og bl.a. også drøftelse af ledelse af det digitale område.
- **Alliancen** vil sikre, at vi sammen i løbet af et års tid får formuleret en række strategiske pejlemærker for vores unikke fælles digitale bibliotekskompleks – pejlemærker, som alle kan se og spejle sig i.

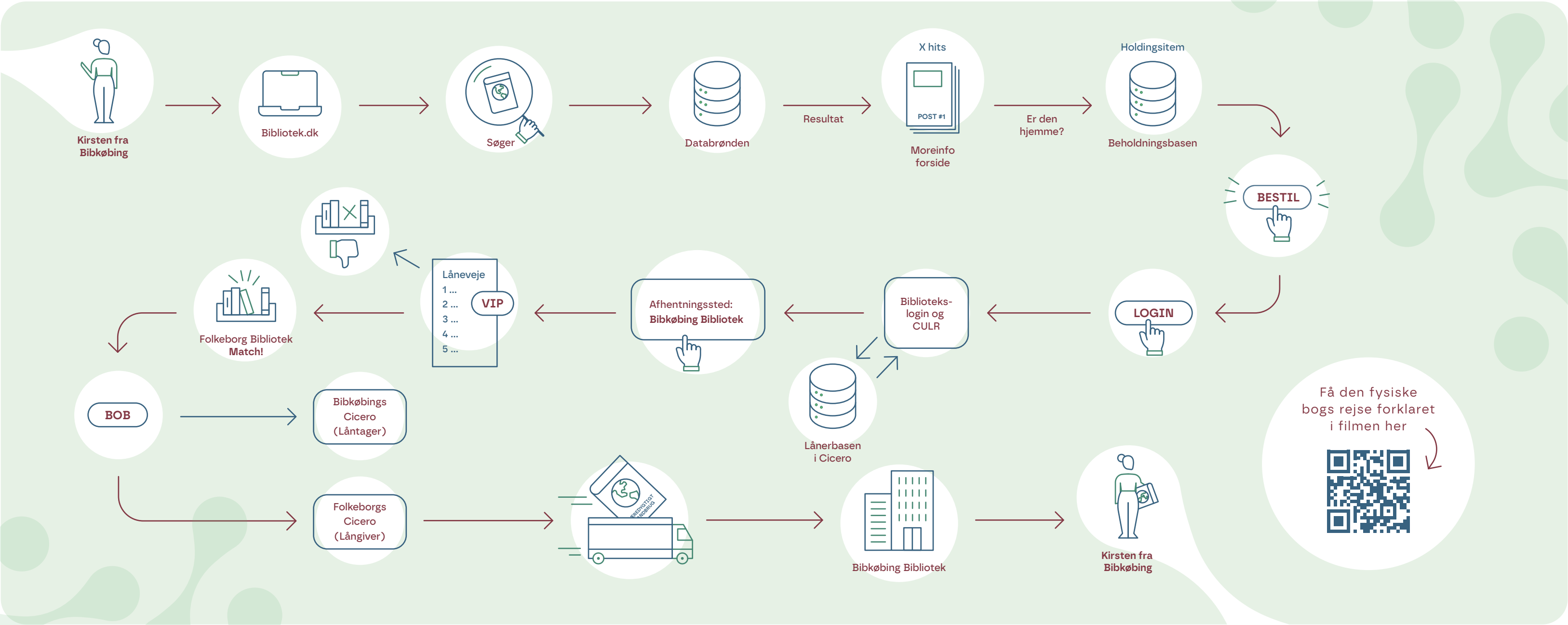
Det digitale landkort

Overblik over aktører og udvalgte væsentlige løsninger i den digitale infrastruktur. Bagerst i hæftet kan du læse om de enkelte aktører og løsninger i *"Fra A til Å – Ordliste & uddybende forklaringer"*

EJER	BESTILLER	LEVERANDØR	LØSNINGER
Kommunernes Landsforening (KL)	KOMBIT - BDI / <u>FBS</u> KOMBIT - BDI / <u>FBI</u>	Systematic DBC DIGITAL	Cicero FBS API Beholdningsdatabase (HoldingItems) Bestillersystem BoB Bibliotek.dk Bibliotekslogin og CULR BKM-fortegnelsen Databrønden FBI API FBIKat Forsideservice (Moreinfo) Nationalbibliografien netpunkt VIP
Kommunale Folkebiblioteker	Det Digitale Folkebibliotek (DDF)	Redia Redia, Publizon DBC, Reload BIWise Reload Flere	Biblioteket appen eReolen + eReolen GO! CMS FAKTOR Forsideservice (Cover service) Tekstlicenser mv.
Staten	Centralbibliotekerne (CB)	Flere	Materialeoverbygning.dk Tekstlicenser - fx eReolen Global
Staten	Det Kgl. Bibliotek (KB)	Flere	Databaser og ressourcer - fx Mediestream Folkebiblioteket Nationalbibliografien (periodika) Nota

Den fysiske bogs rejse

Når Kirsten låner en bog

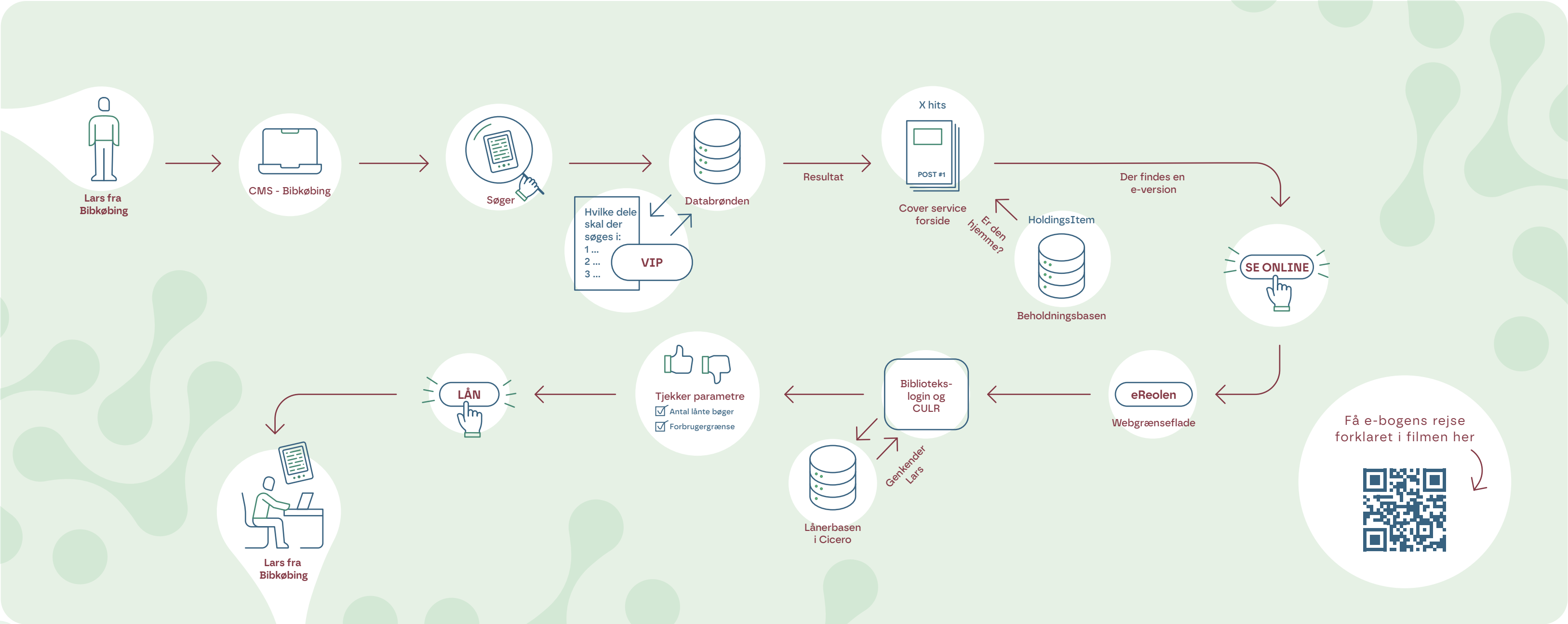

Få den fysiske bogs rejse forklaret i filmen her

E-bogens rejse

Når Lars låner en e-bog

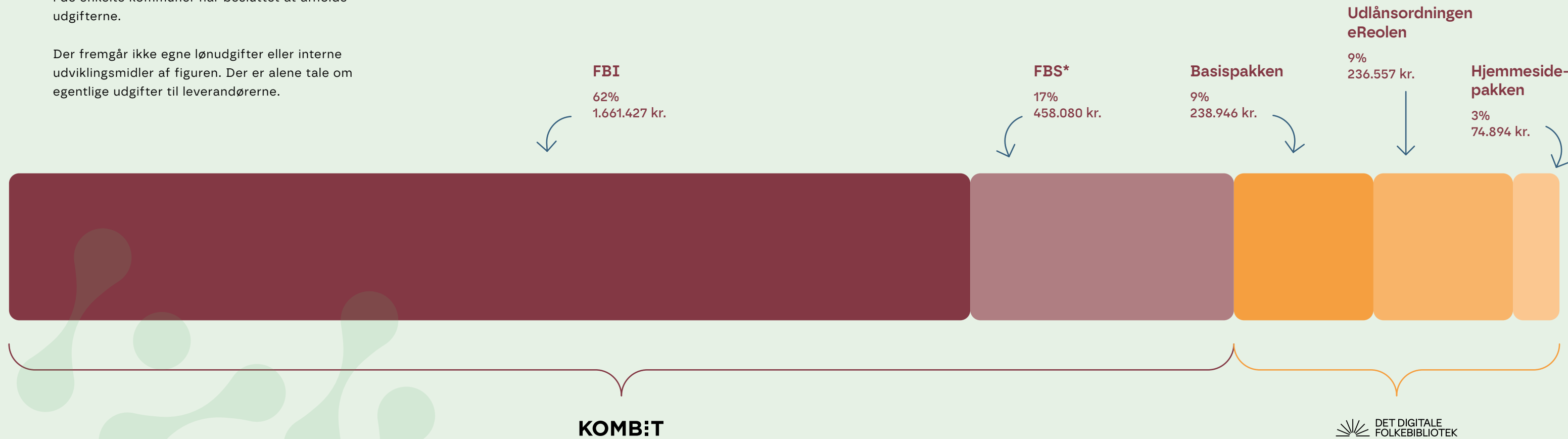
Udgifter til den digitale infrastruktur

En case fra et mellemstort bibliotek

Figuren illustrerer et mellemstort folkebiblioteks udgifter til den digitale infrastruktur i 2023.

Udgifterne vil variere fra kommune til kommune, og der vil være variation i forhold til, hvordan man i de enkelte kommuner har besluttet at afholde udgifterne.

Der fremgår ikke egne lønudgifter eller interne udviklingsmidler af figuren. Der er alene tale om egentlige udgifter til leverandørerne.

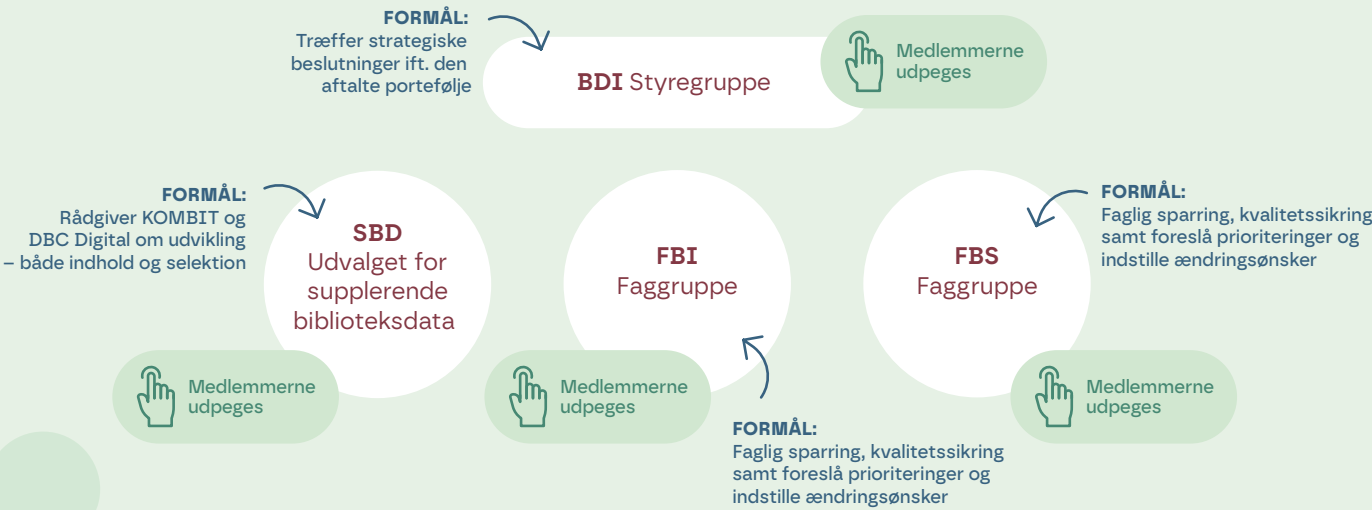

* I eksemplet betaler casebiblioteket den samlede udgift til FBS for kommunen. Denne udgift kan i andre kommuner være fordelt mellem folkebiblioteket og kommunens skoler.

Indflydelsesmuligheder

Her kan du se governance-strukturerne – og hvor du kan få indflydelse. Du kan læse mere om de enkelte udvalg, grupper mv. bagerst i hæftet i "A til Å – Ordliste & uddybende forklaringer".

KOMBIT

Det Digitale Folkebibliotek (DDF)

Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS)

Det Kgl. Bibliotek (KB)

KOMBIT

Partner i Den Digitale Alliance

KOMBIT har på vegne af kommunerne ansvaret for at indkøbe, drifte og videreudvikle Fælles Bibliotekssystem (FBS) og Fælles Biblioteksinfrastruktur (FBI). For at opnå synergi og stordriftsfordele er FBS og FBI samlet under én fælles organisering kaldet Bibliotekernes Data og It (BDI) med adskilt økonomi for de to løsninger.

Siden 2009 har KOMBIT drevet en lang række projekter på vegne af kommunerne. KOMBIT er et ikke-finansielt aktieselskab, som er 100 % ejet af KL. KL satte fra starten rammerne for en virksomhed, der skal bistå kommunerne med at møde de digitale udfordringer, som kommunerne møder i deres dagligdag. I dag driver og videreudvikler KOMBIT flere end 30 samfundskritiske it-løsninger for kommunerne.

KOMBITs primære opgave i relation til den digitale infrastruktur er at understøtte bibliotekernes digitale udvikling gennem drift og udvikling af BDI.

Herved understøtter KOMBIT lånesamarbejde og synergier på tværs af biblioteker samt offentlige og private virksomheder og sikrer sammenhæng på tværs af systemer i bibliotekernes systemlandskab, så der gives plads til innovative og lokale løsninger.

Økonomi

Kommunernes årlige brugsvederlag for tilslutning til FBS beregnes som en pris pr. borger.

Opkrævning for FBI sker efter to forskellige afregningsmodeller, nemlig en opkrævning via bloktilskudsmodelnøglen og en opkrævning pr. borger.

DBC DIGITAL

Leverandør via KOMBIT

DBC DIGITAL er en data- og it-virksomhed med specialkompetencer inden for biblioteksområdet, som producerer og formidler bibliografiske data og laver kritisk, national data- og it-infrastruktur til folkebibliotekerne, skolebibliotekerne og fag-, forsknings- og uddannelsesbibliotekerne.

DBC DIGITALs primære funktion er at udvikle, vedligeholde og drive den fælles biblioteksinfrastruktur (FBI), som kommunerne bestiller i fællesskab gennem KOMBIT.

Infrastrukturen er bibliotekernes tekniske fundament, som understøtter det Fælles Bibliotekssystem (FBS), bibliotekernes forskellige grænseflader og digitale tjenester samt bibliotekernes unikke lånesamarbejde. Med infrastrukturen er DBC DIGITAL derfor med til at sikre, at brugerne kan søge, finde og låne biblioteksmateriale på diverse bibliotekssites og via lånesamarbejdet låne bøger på tværs af kommunegrænser og bibliotekstyper.

Derudover producerer DBC DIGITAL en række værdifulde abonnementstjenester til skole-, uddannelses- og biblioteksområdet.

DBC DIGITAL er et aktieselskab, som ejes 100 procent af KL.

Økonomi

DBC DIGITAL er in-house operatør på FBI med KOMBIT som bestiller. FBI er en fælleskommunal infrastruktur, som alle kommuner er forpligtet til at tilslutte sig og betale sin forholdsmæssige andel af. Det er KL's bestyrelse, der har fastlagt betalingsmodellen for FBI. Betalingsmodellen er indbyggertalsbestemt og indrettet efter de samme betalingsprincipper som andre store fælleskommunale infrastrukturer. Det er KOMBIT, som opkræver og administrerer kommunernes bidrag til FBI.

DBC DIGITALs biblioteksrettede abonnementstjenester er ikke en del af FBI. DBC DIGITAL tilbyder disse tjenester direkte til bibliotekerne til støtte for bibliotekernes formidling. Bibliotekerne tegner selv abonnementerne efter behov direkte hos DBC DIGITAL.

Det Digitale Folkebibliotek

Partner i Den Digitale Alliance

Foreningen Det Digitale Folkebibliotek (DDF) er en sammenslutning af folkebibliotekerne i alle landets kommuner samt Grønland, Færøerne og Sydslesvig.

DDF er en demokratisk medlemsforening. Det betyder, at folkebibliotekerne gennem foreningen har direkte indflydelse på, hvordan de digitale løsninger, foreningen varetager, udformes og prioriteres.

Det Digitale Folkebiblioteks primære funktion er at udvikle og formidle en sammenhængende digital brugergrænseflade med både den enkelte borger og fællesskabet i fokus.

Borgerne får via Det Digitale Folkebiblioteks brugergrænseflader en nem og intuitiv adgang til både fysiske og digitale materialer. Brugergrænsefladerne fungerer samtidig som digitale udstillingsvinduer for de lokale fysiske biblioteker.

Uden en organisering som Det Digitale Folkebibliotek ville de enkelte kommuner selv skulle tilvejebringe de digitale løsninger rettet mod borgerne eller bero på eksterne leverandørers tilbud. Desuden ville de enkelte folkebiblioteker selv skulle

forhandle og indgå aftaler med leverandører af it og med forlag samt selv tilvejebringe de statistikløsninger, der kan fortælle om, hvad der virker og ikke virker.

Økonomi

Den direkte økonomi er på ca. 50 mio. kr., hvoraf de ca. 80% dækker de digitale løsningers drift, vedligehold, udvikling, support, konkurrenceudsættelse, leverandørstyring, litteraturformidling, inddragelse af biblioteker, betjening af bestyrelse og fagudvalg, indkøb af materialer, jura og GDPR samt administration og økonomi og naturligvis personalet, der udfører alle opgaverne. De resterende 20% går til betaling af de digitale materialer (på nær lydbøger, e-bøger, podcasts fra danske forlag), der indkøbes.

Den indirekte økonomi er på ca. 100 mio. kr. – som går til lydbøger, e-bøger, podcasts (9 mio. udlån i 2023) og den distributionsplatform (i dag Publizon), der sørger for, at filerne er tilgængelige for borgerne.

Centralbibliotekerne

Partner i Den Digitale Alliance

Centralbibliotekerne (CB) er de bærende statslige aktører, der omsætter det nationale fokus til lokale indsatser og samler de danske folkebiblioteker bredt om markante og aktuelle udviklingsspor til gavn for borgerne. Opgaven varetages af seks bibliotekskommuner i Aalborg, Herning, Vejle, Odense, Roskilde og Gentofte og reguleres af en rammeaftale med Slots- og Kulturstyrelsen.

Centralbibliotekernes primære funktion i forhold til den digitale infrastruktur er at levere og formidle en fysisk og digital materialeoverbygning.

Gennem overbygningen får borgerne i hele landet adgang til de smalle genrer og snævre interessefelter samt udenlandsk litteratur på primært engelsk og nordiske sprog. Også digitale ressourcer, der matcher den fysiske materialeoverbygning, bliver leveret gennem Centralbibliotekerne og gør, at den enkelte borger kan få adgang til materialer, som normalt ikke anskaffes i alle kommuner. Borgerne vil dermed uden Centralbibliotekerne – med stor sandsynlighed – få et ringere lokalt bibliotekstilbud.

Centralbibliotekerne er også med til at sikre og understøtte det samarbejdende og sammenhængende biblioteksvæsen – både praktisk i forhold til det daglige lånesamarbejde og i forhold til et mere strategisk udviklingsarbejde.

Økonomi

Der afsættes årligt ca. 70 mio. kr. på finansloven til varetagelse af centralbiblioteksopgaven. 60% af disse anvendes til fysisk og digital materialeoverbygning, resten til de kulturpolitiske indsatser.

Det Kgl. Bibliotek

Partner i Den Digitale Alliance

Det Kgl. Bibliotek (KB) er Danmarks nationale bibliotek og er en statsinstitution under Kulturministeriet.

Det Kgl. Biblioteks primære funktion er at være Danmarks nationalbibliotek, universitetsbibliotek og forskningsinstitution samt overcentral for de danske folkebiblioteker.

Det Kgl. Bibliotek indgår som en central aktør i det nationale lånesamarbejde både med hensyn til materialeforsyning og biblioteksinfrastruktur. Det Kgl. Bibliotek giver adgang til kulturarv for folkebiblioteker og borgere, herunder kulturarv, som ikke findes andre steder.

Som overcentral for landets folkebiblioteker stiller Det Kgl. Bibliotek bøger, tidsskrifter og andre materialer til rådighed for folkebibliotekerne; formidler lån fra ind- og udland; fremskaffer materialer til flygtninge og indvandrere og varetager en central depotbiblioteksfunktion for folkebibliotekerne. Derudover stiller Det Kgl. Bibliotek gennem Nota materialer til rådighed for læse- og synshandicappede samt forhandler licenser på vegne af ungdomsuddannelserne. Folkebiblioteker har også adgang til udvalgte livestreamede kulturarrangementer på Diamanten.

Det Kgl. Bibliotek giver folkebibliotekerne og danskerne adgang til den særlige faglitteratur og den udenlandske litteratur, til forskningsformidling og ikke mindst til den danske kulturarv.

Økonomi

Det Kgl. Biblioteks ramme er en 4-årig rammeaftale og strategi godkendt af Kulturministeriet.

KB's økonomi er baseret på en årlig finanslovsbevilling, hvortil kommer tilskud til konkrete projekter samt indtægtsdækket virksomhed. Finanslovsbevillingen dækker KB's virke bredt og er ikke udspecificeret på f.eks. KB's virke som overcentral for folkebiblioteker. KB's bevilling/omsætning er i 2024 på 740 mio. kroner, hvortil kommer 80 mio. kroner til Nota.

Bibliotekschefforeningen

Partner i Den Digitale Alliance

Bibliotekschefforeningen (BCF) er en faglig interesseorganisation, der samler ledere og chefer inden for folkebibliotekssektoren. Medlemskredsen omfatter det strategiske ledelsesniveau i folkebibliotekerne.

Bibliotekschefforeningens formål er at fremme professionel ledelse af folkebibliotekerne og sikre strategisk, biblioteksfaglig indflydelse på biblioteksudviklingen.

BCF arbejder for at sikre en biblioteksudvikling, der er forankret samfundets og borgernes behov.

På årsmødet og på medlemsmøder i løbet af året er der ud over fokus på netværk også et højt fagligt ambitionsniveau. De faglige oplæg og temaer berører både ledelsesrollen og aktuelle biblioteksstrategiske emner, hvor medlemmerne både kan få viden og sparring med kollegaer fra hele landet.

Foreningen søger dialog og indflydelse hos mange forskellige samarbejdspartnere for at sikre en bæredygtig biblioteksudvikling og for at bidrage med aktuel praksisviden. Der er et løbende samarbejde med blandt andet Slots- og Kulturstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Danmarks Biblioteksforening, KOMBIT m.fl. og BCF er også partner ind i Den Digitale Alliance.

Desuden er bestyrelsesmedlemmerne repræsenteret i en række udvalg som f.eks. Bibliotekernes Dialogforum, Strategisk Biblioteksudvalg, Bibliotekernes Koordinationsforum med flere.

Ordliste & uddybende forklaringer

Vil du kunne tale med om den digitale infrastruktur?

API = Application Programming Interface

- Når et datasystem skal kommunikere med et andet datasystem, vil de ofte kommunikere via et API. Der findes flere vigtige API'er at kende til i den digitale infrastruktur:
 - o FBS API – Betegnelse for en række API'er, der er den tekniske del af det Fælles Bibliotekssystem, som sikrer kommunikation med f.eks. CMS, kommunale økonomisystemer, udlånsautomater, m.v.
 - o FBI API – den tekniske del af den Fælles Biblioteksinfrastruktur. FBI API sikrer kommunikationen med databrønden og andre services (f.eks. BoB, VIP, Moreinfo) fra brugergrænsefladerne (FBS/Cicero, Bibliotek.dk, netpunkt mv.)

BCF = Bibliotekschefforeningen

- Faglig interesseorganisation, der samler ledere og chefer inden for folkebibliotekssektoren. Foreningen har to overordnede formål: 1) At fremme professionel ledelse af folkebibliotekerne og 2) at sikre strategisk, biblioteksfaglig indflydelse på biblioteksudviklingen.

BDI = Bibliotekernes Data og It

- For at opnå synergi og stordriftsfordele er Fælles Bibliotekssystem (FBS) og Fælles Biblioteksinfrastruktur (FBI) samlet under én fælles organisation kaldet BDI. BDI hører under KOMBIT – men har adskilt økonomi. Det er BDI's styregruppe, der har det overordnede ansvar for videreudvikling af FBS og FBI. Styregruppen består af otte medlemmer udpeget af KL:
 1. Fem kommunale repræsentanter
 2. En statslig repræsentant fra FFU (Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker)
 3. En KL-repræsentant (Styregruppeformand)
 4. En repræsentant fra KOMBITs direktion, forretningsejer for biblioteksområdet

Derudover har BDI to faggrupper, der yder faglig rådgivning og sparring til KOMBIT og kvalitets-sikrer, foreslår prioriteringer og indstiller ændringsønsker til hhv. FBS og FBI. Se mere under "FBI Faggruppe", "FBS Faggruppe" samt "Udvalget for Supplerende Biblioteksdata".

A TIL Å – Ordliste & uddybende forklaringer

Beholdningsbase (HoldingItems)

- Databasen, der viser det enkelte biblioteks egne materialer – hvilke materialer er hjemme og hvor de befinder sig. Det er DBC DIGITAL, der leverer HoldingItems.

Bibliotek.dk

- På bibliotek.dk har borgeren adgang til at se alle bibliotekers materialer. På bibliotekernes hjemmeside er det kun egne materialer / beholdning, som er synlig for borgeren. Logger borgeren ind og laver en bestilling på bibliotek.dk, går denne bestilling igennem Bestillersystem BoB. Det er DBC DIGITAL, der leverer bibliotek.dk.

Bibliotekernes Koordinationsforum

- Bibliotekernes koordinationsforum har ikke formel beslutningskompetence, men videndeler om tiltag, overvejelser og strategiudvikling på tværs af bibliotekssektoren mhp. at skabe et bedre grundlag for koordinering af indsatser. Derudover skal forummet bidrage til, at Slots- og Kulturstyrelsen har indblik i de forskellige tiltag i sektoren mhp. at rådgive kulturministeren om udviklingen på biblioteksområdet.

Koordinationsforummet sammensættes med et medlem fra hver af følgende: Slots- og Kulturstyrelsen, Det Kgl. Bibliotek, Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker, Nota, Centralbibliotekerne, Kommunernes Landsforening, Danmarks Biblioteksforening, Bibliotekschefforeringen, Det Digitale Folkebibliotek, PLC-området udpeget af Undervisningsministeriet. De enkelte institutioner/organisationer indstiller selv kandidater til udvalget.

Biblioteket appen

- Bibliotekernes fælles app til borgerne. Appen giver borgerne adgang til bibliotekets kernefunktioner og trækker på Databrønden og FBS. Det er DDF, der har ansvaret for appen Biblioteket.

Bibliotekslogin

- Bibliotekernes fælles loginsystem. Bibliotekslogin giver via CULR sømløst adgang til relevante bibliotekstjenester på tværs af platforme og biblioteker. Se også CULR. Det er DBC DIGITAL, der leverer Bibliotekslogin.

BIWise

- Navnet på den leverandør, som pt. udvikler FAKTOR

BKM-fortegnelsen = Bibliotekskatalogiseret Materiale

- BKM er en fortegnelse over danske materialer, som DBC DIGITAL har vurderet relevante for folke- og skolebiblioteker, som de fleste folkebiblioteker foretager materialevalg ud fra. Det er DBC DIGITAL, der leverer BKM-fortegnelsen.

BoB = Base Over Bestillinger

- Også kaldet Bestillersystem BoB. BoB sørger for – når borgeren laver en bestilling – at sende besked til borgerens biblioteks Cicero som fjernlån. BoB sender også besked til biblioteket (långiver), som udlåner materialet, at borgeren skal have den bog, de har stående. Alle lån mellem to biblioteker er fjernlån, der går gennem BoB. Nogle bestillinger skal håndteres manuelt, men det meste kører automatiseret. Det er DBC DIGITAL, der leverer BoB.

CB = Centralbibliotekerne

- Centralbibliotekerne er en statslig finansieret overbygning til de kommunale folkebiblioteker. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der via en særlig finanslovsbevilling har ansvaret for at sikre driften af centralbiblioteksfunktionen, der varetages af seks bibliotekskommuner i Aalborg, Herning, Vejle, Odense, Roskilde og Gentofte.

Cicero

- Software, som bruges til at tilgå det Fælles Bibliotekssystem (FBS). Det enkelte bibliotek indgang til Databrønden. Cicero giver adgang til egen beholdning – hvilke materialer er hjemme, og hvor befinder de sig. Det er også i Cicero, at biblioteket styrer sine lånere. Det er Systematic, der leverer Cicero.

CMS

- Fælles hjemmesideløsning, som borgeren har adgang til via en brugergrænseflade. CMS trækker data fra Databrønden og beholdningsbasen (også kaldet HoldingItems). Er borgeren logget ind, trækker CMS også data fra lånerbasen (en del af Cicero). Det er DDF, der har ansvaret for CMS.

Cover service

- Se "Forsideservice"

CULR = Core User Library Registry

- CULR er en samlet base over alle registrerede biblioteksbrugere i Danmark. CULR henter data om brugeren fra det enkelte biblioteks Cicero. Det er DBC DIGITAL, der leverer CULR.

Databrønden

- Databasen, der er omdrejningspunkt for det hele. Alle materialer ligger i brønden som en "post", der er en repræsentation af materialet. Det er de repræsentationer / data, som alle løsninger i den digitale infrastruktur refererer ind til. Det er DBC DIGITAL, som katalogiserer hovedparten af alle materialer, så de kan fremfindes i brønden. Centralbibliotekerne katalogiserer hovedparten af udenlandske faglitterære og udenlandske skønlitterære overbygningsmaterialer for folkebibliotekerne – se mere under "Materialeoverbygning.dk".

Databrønden leveres af DBC DIGITAL.

DBC DIGITAL

- DBC DIGITAL er en data- og it-virksomhed, som producerer og digitaliserer metadata til de danske biblioteker og udvikler og driver bibliotekernes fælles it-infrastruktur. Derudover producerer DBC DIGITAL en række tjenester til skole-, uddannelses- og biblioteksområdet bl.a. de to inspirationssites Læsekompasset og Buggi, forfatterleksikonet Forfatterweb, artikelsamlingen Faktalink, bibliotekernes streamingtjenester Filmstriben og Børnebiffen.dk, produktet Materialevurderinger m.fl. DBC DIGITAL er et aktieselskab, som ejes 100 % af KL.

A TIL Å – Ordliste & uddybende forklaringer

DDF = Det Digitale Folkebibliotek

- Foreningen Det Digitale Folkebibliotek er en sammenslutning af folkebibliotekerne i alle landets kommuner samt Grønland, Færøerne og Sydslesvig. Foreningen er en demokratisk forening, hvor alle folkebiblioteker via opstilling på Generalforsamlingen kan vælges til bestyrelsen eller de to fagudvalg, der er den overordnede ledelse af foreningen. På den måde kan alle folkebiblioteker få indflydelse på, hvad der skal prioriteres i de fælles digitale løsninger. Det er bestyrelsen, der fordeler opgaver til fagudvalgene.

Bestyrelsens medlemmer består af ni bibliotekschefer og to suppleanter. Pt. findes to fagudvalg – se "Fagudvalg for hjemmesider og app" samt "Fagudvalg for eReolen og tekstlicenser".

Den Digitale Alliance

- KOMBIT, Det Digitale Folkebibliotek, Det Kgl. Bibliotek, Bibliotekschefforeningen og Centralbibliotekerne er gået sammen på vegne af fællesskabet med en ambition om at sikre et bredt engagement i og samarbejde omkring et sammenhængende digitalt bibliotek.

eReolen + eReolen GO!

- Brugergrænseflader for digitale materialer. Publizon har de digitale materialer tilgængelige i en database. DDF køber adgang til e-bøgerne, og Publizon styrer så den tekniske del. eReolen Go! henviser sig til børn. Det er DDF, der har ansvaret for eReolen og eReolen Go!

ERMS = Electronic Resource Management System

- ERMS er et administrationssystem for tekstlicenser, som man tilgår via hjemmesiden Consortia Manager. Det er DDF, der har ansvaret for ERMS.

Fagudvalg for eReolen og tekstlicenser

- Alle folkebiblioteker kan via opstilling på DDF's generalforsamling vælges til de to fagudvalg (Fagudvalg for eReolen og tekstlicenser samt Fagudvalg for hjemmesider og app).

Fagudvalget varetager opgaver og træffer afgørelser i sager efter delegation fra Bestyrelsen. Fagudvalgene kan desuden nedsætte arbejdsgrupper. Bestyrelsen udpeger blandt bestyrelsens medlemmer en formand for hvert fagudvalg. Fagudvalg og arbejdsgrupper er en del af DDF og dermed ikke at betragte som selvstændige juridiske enheder.

Fagudvalg for hjemmesider og app

- Alle folkebiblioteker kan via opstilling på DDF's generalforsamling vælges til de to fagudvalg (Fagudvalg for hjemmesider og app samt Fagudvalg for eReolen og tekstlicenser).

Fagudvalget varetager opgaver og træffer afgørelser i sager efter delegation fra Bestyrelsen. Fagudvalgene kan desuden nedsætte arbejdsgrupper. Bestyrelsen udpeger blandt bestyrelsens medlemmer en formand for hvert fagudvalg. Fagudvalg og arbejdsgrupper er en del af DDF og dermed ikke at betragte som selvstændige juridiske enheder.

FAKTOR

- FAKTOR er en statistikløsning, som trækker på ERMS og FBS, og som køres via Danmarks Statistik. Via FAKTOR kan bibliotekerne træffe beslutninger om drift og udvikling på baggrund af data fra bl.a. FBS, eReolen om lånernes demografi, udlån, afleveringer, fornyelser, unikke brugere over tid, arrangementer mv. Det er DDF, der har ansvaret for FAKTOR.

FB = Folkebiblioteker

- Centrale kultur- og vidensinstitutioner i Danmark, som har til formål at fremme viden og være rammen for oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet for alle borgere.

FBI = Fælles Biblioteksinfrastruktur

- Har ansvaret for at etablere, vedligeholde og tilgængeliggøre en række systemer og data, som bruges på de danske biblioteker – herunder Databrønden og Bibliotek.dk. Det er KOMBIT, der har ansvaret for FBI.

FBI API

- Når et datasystem skal kommunikere med et andet datasystem, vil de ofte kommunikere via et API. FBI API er den tekniske del af den Fælles Biblioteksinfrastruktur. FBI API sikrer kommunikationen med databrønden og andre services (f.eks. BoB, VIP, Moreinfo) fra brugergrænsefladerne (FBS/Cicero, Bibliotek.dk, netpunkt mv.). Det er DBC DIGITAL, der leverer FBI API.

FBI Faggruppe

- FBI Faggruppen er organiseret under en fælles styregruppe for Bibliotekernes Data og It (BDI). Hvor styregruppen har det overordnede ansvar for videreudvikling af Fælles Biblioteksinfrastruktur (FBI) og Fælles Bibliotekssystem (FBS), skal FBI Faggruppen sikre kommunal og statslig involvering i videreudviklingen af bibliotekernes samlede it-infrastruktur med fokus på bibliotekssektorens og borgernes behov. Faggruppens formål er faglig sparring, kvalitetssikring samt foreslå prioriteringer og indstille ændringsønsker.

FBI Faggruppen har otte medlemmer, som er specialister med stort forretningskendskab og domæneviden inden for bibliotekssektoren, herunder viden om it og serviceorienteret arkitektur. Medlemmerne repræsenterer folkebiblioteker og

fag-, forsknings- og uddannelsesbibliotekerne. Medlemmerne udpeges af KOMBIT efter indhentning af motiverede interesselikendegivelser.

FBIKat

- System til at lave katalogisering af både danske og udenlandske materialer. Leveres af DBC DIGITAL.

FBS = Fælles Bibliotekssystem

- Også kaldet Cicero. Benyttes af alle folke- og skolebiblioteker og er bygget til primært at have fokus på back-office-funktioner – herunder oplysninger om lånere, lån, reservationer og økonomiske mellemværender mellem låner og bibliotek. Det er KOMBIT, der har ansvaret for FBS.

FBS API

- Når et datasystem skal kommunikere med et andet datasystem, vil de ofte kommunikere via et API. FBS API er en betegnelse for en række API'er, der er den tekniske del af det Fælles Bibliotekssystem, som sikrer kommunikation med f.eks. DDB CMS, kommunale økonomisystemer, udlånsautomater, m.v. Det er Systematic, der leverer FBS API.

A TIL Å – Ordliste & uddybende forklaringer

FBS Faggruppe

- FBS Faggruppen er organiseret under en kommunal styregruppe for Bibliotekernes Data og It (BDI). Hvor styregruppen har det overordnede ansvar for videreudvikling af KOMBITs projekter Fælles Bibliotekssystem (FBI) og Fælles Bibliotekssystem (FBS), skal FBS Faggruppen sikre kommunal involvering i videreudviklingen af Fælles Bibliotekssystem med fokus på bibliotekernes og borgernes behov. Faggruppens formål er faglig sparring, kvalitetssikring samt foreslå prioriteringer og indstille ændringsønsker.

Faggruppen har otte medlemmer, som er specialister med stort forretningskendskab og domæneviden inden for bibliotekssektoren. Medlemmerne repræsenterer folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre. Faggruppen er permanent, men medlemmerne kan løbende udskiftes for at sikre kontinuitet og nye øjne på arbejdet.

FFU = Fag-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker

- FFU indgår i det nationale lånesamarbejde.

Forsideservice

- Viser forsider i diverse grænseflader. Der findes to løsninger – Cover service (som bl.a. appen Biblioteket og bibliotekernes hjemmesider trækker på) og Moreinfo (som Bibliotek.dk trækker på). De to løsninger er udviklet af henholdsvis DDF og DBC DIGITAL.

HoldingItems (beholdningsbasen)

- Databasen, der viser det enkelte biblioteks egne materialer – hvilke materialer er hjemme, og hvor de befinder sig. Det er DBC DIGITAL, der leverer HoldingItems.

KB = Det Kgl. Bibliotek

- Det Kgl. Bibliotek er Danmarks nationale bibliotek, som har til formål at bevare og formidle kulturarv og sikre viden til uddannelse, forskning, oplysning og oplevelse. Det Kgl. Bibliotek driver eller indgår i biblioteksfora- eller møder, hvor man drøfter fælles anliggender, herunder ønsker til services. Det gælder bl.a. Det Kgl. Biblioteks eget rådgivende Overcentraludvalg med ledelsesrepræsentanter for folkebiblioteker og styrelsen samt Netværk for lånesamarbejde for biblioteksansatte, der til daglig arbejder med lånesamarbejde. Se mere under "Overcentraludvalg"

KL = Kommunernes Landsforening

- Varetager kommunernes fælles interesser og er kommunernes samlede forhandlingsorganisation, videnscenter og forum for fælles initiativer og beslutninger. Ejer KOMBIT (BDI) og DBC DIGITAL.

KOMBIT

- Kommunernes it-fællesskab, som er 100 % ejet af KL. Non-profit-selskab. KOMBIT har på vegne af kommunerne ansvaret for at indkøbe, drifte og videreudvikle Fælles Bibliotekssystem (FBS) og Fælles Biblioteksinfrastruktur (FBI). KOMBIT udvikler ikke selv løsningerne, men er projektleder for udbud, udvikling og forvaltning. Se mere under "BDI"

Lånerbase

- Del af Cicero. Database med bibliotekets lånere. Integreret del af Cicero.

Lånevejene

- Rækkefølge, som bestemmer sorteringen af lokaliseringer i netpunkt og BoB. Principperne for rækkefølgen af lokaliseringerne er bestemt af Slots- og Kulturstyrelsen. Men det enkelte bibliotek kan i VIP-basen selv redigere rækkefølgen af de øverste lokaliseringer i netpunkt og BoB. Lånevejene er som udgangspunkt:
 1. Eget Centralbibliotek
 2. Biblioteker i egen region
 3. Resterende Centralbiblioteker

Materialeoverbygning.dk

- Platform til indkøbere på danske folkebiblioteker. På materialeoverbygning.dk kan indkøberne se Centralbibliotekernes og Det Kgl. Biblioteks indkøb af udenlandske faglitterære og skønlitterære overbygningsmaterialer.

Moreinfo

- Se "Forsideservice"

Nationalbibliografien

- Alt, hvad der udgives i kongeriget Danmark, skal registreres. Alle forlag afleverer to eksemplarer af alle bøger til Det Kgl. Bibliotek, som har opbevaringsopgaven. Registreringsopgaven varetages af DBC DIGITAL – dvs. de laver posten i data-brønden, så den er synlig for alle.

Nationalbibliografisk udvalg

- Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS) er højeste myndighed på det nationalbibliografiske område i Danmark og har ansvaret for, at kvalitet og indhold i nationalbibliografien følger nationale og internationale regler og overenskomster, samt at Lov om Biblioteksvirksomhed overholdes. Som

støtte i denne myndighedsudøvelse udnævner SLKS et Nationalbibliografisk Udvalg. Udvalget rådgiver SLKS i alle anliggender vedrørende katalogisering, formatering og bibliografiske spørgsmål af nationalbibliografisk relevans.

Udvalgets medlemmer skal repræsentere det samarbejdende danske biblioteksvæsen. Nationalbibliografisk Udvalg består i 2021-2023 af følgende medlemmer:

- o Specialkonsulent, Slots- og Kulturstyrelsen, formand for udvalget
- o Chefkonsulent, Det Kgl. Bibliotek
- o Biblioteksleder
- o Bibliotekskonsulent, Universitetsbibliotek
- o Bibliotekskonsulent, DBC DIGITAL
- o Informationsspecialist, Det Kgl. Bibliotek
- o Senior IT-konsulent, KOMBIT

netpunkt

- Den professionelle pendant til bibliotek.dk. netpunkt giver – i modsætning til Cicero – mulighed for at søge "i det hele" – dvs. ikke kun de materialer, som eget bibliotek har. Man kan i netpunkt også se, hvilke biblioteker der har det pågældende materiale. I netpunkt kan man manuelt arbejde uden om lånevejene gennem BoB. Det er DBC DIGITAL, der leverer netpunkt.

Nota

- Nota er et bibliotek og videntcenter, der beskæftiger sig med bøger og læsning for mennesker med syns- og læsehandicap. Fra 2024 en del af det Kgl. Bibliotek.

A TIL Å – Ordliste & uddybende forklaringer

Overcentraludvalget

- Overcentraludvalget er Det Kgl. Biblioteks kontaktudvalg til folkebibliotekerne. Udvalget skal understøtte og rådgive Det Kgl. Bibliotek. Udvalget består af:
 - o Fire repræsentanter fra folkebibliotekerne (to udpeget af Centralbibliotekerne, to udpeget af Bibliotekschefforeningen)
 - o En repræsentant fra Slots- og Kulturstyrelsen
 - o Direktøren for Det Kgl. Bibliotek
 - o Ledende medarbejdere på området

Publizon

- Navnet på den leverandør, som leverer indholdet til eReolen og eReolen GO!.

Redia

- Navnet på den leverandør, som udvikler appen Biblioteket samt eReolen og eReolen GO!.

Reload

- Navnet på den leverandør, som udvikler Folkebibliotekernes CMS

SBD = Supplerende Biblioteksdata

- Supplerende Biblioteksdata omfatter udvælgelse og registrering af materialer, der er biblioteksrelevante (tidligere: Bibliotekskatalogisering). Materialerne beriges med metadata ud over de nationalbibliografiske metadata for at understøtte bibliotekernes behov – fx indholdsbeskrivende noter og noter om målgruppe og anvendelighed samt tildeling af emneord. Se også "Udvalget for Supplerende Biblioteksdata".

SLKS = Slots- og Kulturstyrelsen

- SLKS yder faglig rådgivning til kulturministeren og bidrager til gennemførelse af regeringens målsætninger på kulturområdet. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der laver retningslinjer for det interurbane lånesamarbejde, og de står desuden for den nationale kørselsordning. Se også "Nationalbibliografisk Udvalg" og "Bibliotekernes Koordinationsforum".

Systematic

- It-virksomhed der leverer Cicero

Tekstlicenser

- En samling af data-, artikelbaser og streamingtjenester. Tekstlicenserne indeholder alt fra udenlandsk fag- og skønlitteratur til musikkoncerter, tegneserier og magasiner som for eksempel PressReader, Infomedia og Faktalink.

Udvalget for Supplerende Biblioteksdata

- Rådgiver KOMBIT og DBC DIGITAL om udvikling. Udvalget udpeges og sammensættes af:
 1. Tre repræsentanter fra folkebibliotekernes voksenområde (forskellige biblioteksstørrelser)
 2. To repræsentanter fra folkebibliotekernes børneområde (forskellige biblioteksstørrelser)
 3. En repræsentant fra de pædagogiske læringscentre
 4. En repræsentant fra FFU (Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker)
 5. En repræsentant fra GAEB (Gymnasiernes, Akademiernes og Erhvervsskolerne Biblioteksforening)

Herudover deltager KOMBIT i udvalget samt repræsentanter fra DBC DIGITAL med ansvar for de respektive produkter og materialetyper. Se også "Supplerende Biblioteksdata"

VIP = Vejviser Informationsparametre

- VIP er der, hvor bibliotekerne sætter deres lokale profiler op for, hvad der skal søges i databrønden fra brugergrænsefladerne lokalt. Ligeledes opsætter det enkelte bibliotek deres låneveje samt parametre for automatiske bestillinger m.v. Det er DBC DIGITAL, der leverer VIP. Se også "Låneveje".

DEN DIGITALE ALLIANCE

CENTRAL
BIBLIOTEKERNE

DET KGL.
BIBLIOTEK

DET DIGITALE
FOLKEBIBLIOTEK

KOMBIT

bcf

BIBLIOTEKSCHEFFORENINGEN